

Čo je to INEKP – Integrovaný národný energetický a klimatický plán?

**PLÁN NA ÚSPEŠNÉ
ZMODERNIZOVANIE ENERGETIKY
A DOSIAHNUTIE UHLÍKOVEJ
NEUTRALITY NA SLOVENSKU**

5 / 2023 | Informačný materiál

www.klimatickainiciativa.sk



Slovenská
klimatická
iniciatíva



ČO JE TO INEKP ALEBO NECP?

Integrovaný národný energetický a klimatický plán (INEKP) alebo aj National Energy Climate Plan (NECP)¹.

NECP je vôbec prvým integrovaným nástrojom strednodobého plánovania. Slovensko malo povinnosť pripraviť plán v roku 2019 s ohľadom na plnenie dohodnutých cieľov EÚ v oblasti energetiky a klímy.

NECP opisuje, ako sa Slovensko plánuje prispieť k dosiahnutiu spoločných energeticko-klimatických cieľov v rámci energetickej únie na obdobie rokov 2021 - 2030.

Dosiahnutie uhlíkovej neutrality je predpokladom udržania priemernej teploty na Zemi pod hranicou 1,5 °C oproti hodnotám pred priemyselnou revolúciou. Spôsob, akým transformáciu energetiky a hospodárstva uskutočníme rozhoduje o tom, či z nej ako krajina vyjdeme posilnení alebo porazení.

V NECP SA SLOVENSKO ROZHODUJE



Aké si stanovíme **národné ciele** pre emisie skleníkových plynov, podiel obnoviteľných zdrojov a energetickú efektívnosť do roku 2030 s výhľadom dosiahnutia uhlíkovej neutrality v roku 2050.



Aké **opatrenia** na splnenie týchto cieľov máme naplánované a aké je potrebné prípadne pridať, aby sme ciele splnili.



Koľko **investícií** si tieto opatrenia vyžadujú, koľko z nich je pokrytých z európskych fondov a koľko investícií naopak treba nájsť navyše z iných zdrojov.



Ktoré **ministerstvo**, organizácia alebo sektor je zodpovedný za ktoré opatrenia, aby sa realizovali.

PREČO POTREBUJEME NECP?

- 1** NECP je dôležitý dokument pre slovenskú ekonomiku. Mal by poskytnúť firmám **predvídateľný plán transformácie** slovenskej ekonomiky, na ktorý budú môcť úspešne a včas reagovať prispôbením podnikania.
- 2** NECP **kontroluje**, že dokážeme spojiť sily a spoločne dosiahnuť naše ciele. Prechod ku klimatickej neutralite znamená významnú zmenu pre naše hospodárstvo.
- 3** NECP dáva odpoveď na otázku - Koľko **investícií** si tieto opatrenia vyžadujú, koľko z nich je pokrytých z európskych fondov a koľko investícií naopak treba nájsť navyše z iných zdrojov.

ČO BY MAL NECP RIEŠIŤ?

Hlavnú časť NECP tvorí príspevok Slovenska k plneniu záväzkov ako sú:



**znižovanie
emisíí**

Európske energetické
klimatické ciele EÚ
v oblasti znižovania emisíí.



**obnoviteľné
zdrojov
energie**

Zvyšovanie podielu
obnoviteľných
zdrojov energie.



**energetická
účinnosť**

Zvyšovanie
energetickej účinnosti.

NECP sa zaoberá energetikou všeobecne, do čoho patrí elektrina, chladenie a výroba tepla, distribúcia zemného plynu, posúdenie energetickej náročnosti priemyslu a ďalšie. A zároveň musí viesť nový energetický mix k uhlíkovej neutralite do roku 2050.

Tabuľka 1: Ciele stanovené na úrovni EÚ a príspevok Slovenska

CIELE	EÚ 2030	NECP SR 2030	EÚ 2030 Fit for 55	NECP SR 2030 Fit for 55
Emisie skleníkových plynov k roku 1990	- 40%	-	-55%	-
Podiel OZE	32%	19,2%	40 - 45%	24% ?
Energetická efektívnosť	32,5%	30,3%	39 - 42%	40% ?
Prepojenie elektrických sústav	15%	52%	15%	52%

Zdroj: MHSR



PREČO JE NECP DÔLEŽITÝ?

NECP nahrádza viacero dokumentov:

- ✓ Nahrádza **akčné plány energetickej efektívnosti**. Tieto akčné plány vyhodnocujú opatrenia energetickej efektívnosti, ako aj nastavujú nové opatrenia na plnenie cieľov úspor energie. Po roku 2020 sa presúvajú akčné plány do NECP a dvojročných správ o pokroku v energetickom sektore².
- ✓ Nahrádza **Energetickú politiku SR**. NECP aktualizuje energetickú politiku, ktorú malo na starosti MH SR podľa zákona o energetike³.

NECP zároveň vytvára podklad pre dôležité zložky modernizácie energetiky a realizácie klimatických opatrení:

- ✓ Vytvára základ pre požiadavky na plánovanie a **reportovanie štátu o energetickej chudobe a o aplikácii opatrení na zníženie energetickej chudoby*** v predchádzajúcich dvoch rokoch. K dvojročnému reportovaniu NECP Európska komisia pripravuje implementačné nariadenie, ktoré obsahuje aj špeciálny report k energetickej chudobe. Energetická chudoba by tak mala byť konečne systematicky riešená a najmä bude mať štát stanovené ciele pre jej riešenie.

- ✓ Vytvára základ pre požiadavky pre **Sociálno-klimatický fond (SKF)** a sociálno-klimatický plán⁵ (plán sa bude tvoriť v roku 2025 a fond začne fungovať v roku 2027). Vyplatenie podpory je podmienené dosiahnutím míľnikov a cieľov na opatrenia a investície, ktoré si členské štáty určia vo svojich NECP.
- ✓ Vytvára základ pre **koordináciu naprieč všetkými vládnymi rezortmi**. NECP a systém prípravy poskytuje úroveň plánovania, ktorá uľahčí verejné a súkromné investície. Skutočnosť, že všetky krajiny EÚ používajú podobnú šablónu, znamená, že môžu spolupracovať na zvýšení efektívnosti za hranicami.

PREČO POTREBUJEME NECP?

Podkladom pre NECP sú prognózy/projekcie, ktoré vyplynuli z modelovania. Pre účely vývoja emisií skleníkových plynov na Slovensku sa použil model **Compact PRIMES**. Model je špecificky navrhnutý pre projekcie Slovenska.

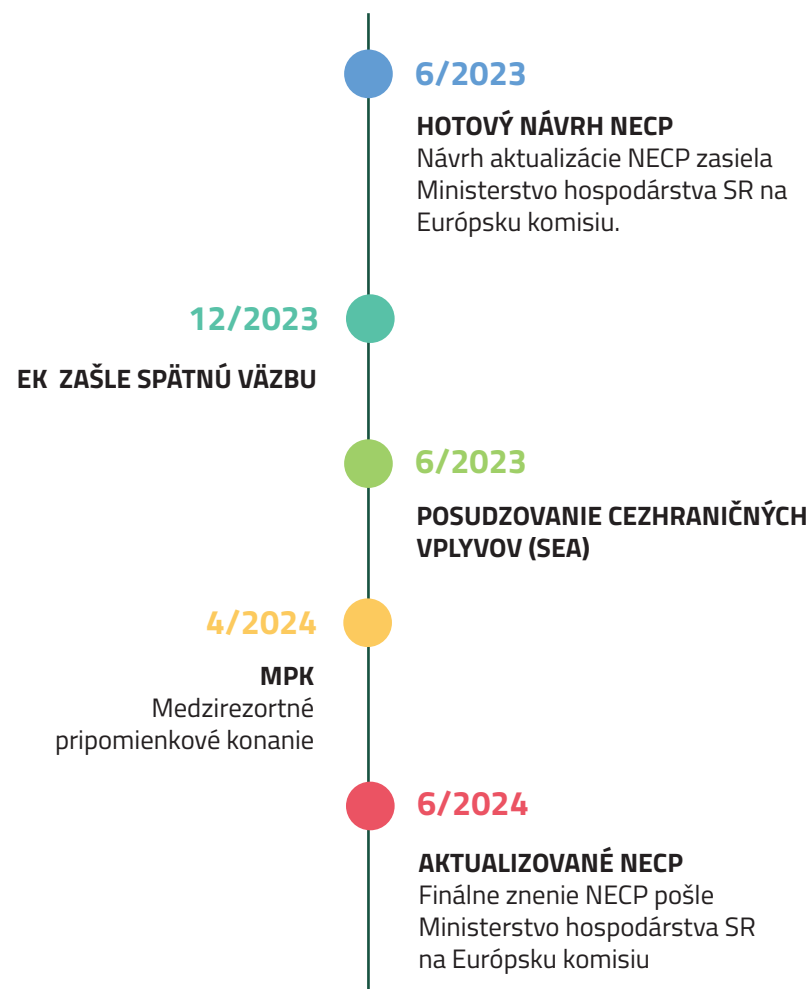
Cieľom modelovania je naplánovať energetický systém, alokovať investície do výroby elektrickej energie, projekcie cien energie (zohľadňujúce existujúce dotácie) a politiky na zmiernenie zmeny klímy vrátane politik energetickej účinnosti. Model je určený pre strednodobé a dlhodobé projekcie a produkuje analytické kvantitatívne výsledky vo forme podrobných energetických bilancií do roku 2050/2070.

Pri projekciách sa používajú dva prístupy:

- 1 Projekcie vývoja emisií v jednotlivých sektoroch vzhľadom na **existujúce politiky a opatrenia** na úrovni členských štátov a na úrovni EÚ aspoň do roku 2040, teda with existing measure WEM.
- 2 WAM - scenár **s ďalšími opatreniam** (with additional measure) - zahŕňa spôsoby dosiahnutia rôznych kombinácií ambiciózných cieľov pre energetickú efektívnosť, obnoviteľné zdroje energie a cieľov v oblasti znižovania emisií v roku 2030. Scenár WAM analyzuje možnosť dosiahnutia cieľov EÚ v oblasti znižovania emisií do roku 2050 (uhlíková neutralita).

Štáty sú povinné v roku 2023 aktualizovať svoje integrované NECP. Aktualizovaný NECP má byť platný od leta 2024 do roku 2029, kedy sa má vypracovať nový NECP. Každé dva roky štát vypracuje správu o pokroku. politiku, ktorú malo na starosti MH SR podľa zákona o energetike.

HARMONOGRAM PRÍPRAVY NECP



5 ODPORÚČANÍ SKI PRE ÚSPEŠNÉ DOSIAHNUTIE UHLÍKOVEJ NEUTRALITY

1

Kľúčová úloha ministerstiev. Vstupné údaje pri príprave NECP zasiela päť ministerstiev⁶. Vďaka NECP by štát mal prijímať systémové opatrenia spojené s potrebnými investíciami a legislatívnymi zmenami. Ministerstvá musia opatrenia jasne komunikovať a implementovať. NECP by sa mal prediskutovať so samosprávou, odborníkmi, priemyslom, tretím sektorom, ako aj so susednými členskými štátmi.

2

Prechod na OZE je nevyhnutný, ale každý štát má právo vybrať si energetický mix. Znižovanie spotreby energií je kľúčové, následne je dôležité nahrádzať fosílna palivá obnoviteľnými zdrojmi. Energetická transformácia sa už deje a prirodzene sa do nej zapojili firmy a aj domácnosti. NECP by mal zabezpečiť koordinovaný prechod na OZE.

3

Opatrenia z balíčka Fit-for-55, REPowerEU sú realitou a Slovensko ich musí implementovať do svojej legislatívy a do praxe. Na plnenia cieľov dostávame z Európskej únie finančné prostriedky. Ide o významnú podporu vo výške cez 26 miliárd EUR, z čoho na klimatické opatrenia je vyčlenených okolo 10 miliárd⁷.

4

Priemysel a firmy potrebujú predvídateľný a spoľahlivý zámer v smerovaní energetiky Slovenska. Tieto subjekty prirodzene plánujú svoje investície s predstihom, preto potrebujú vedieť, akým smerom a ako rýchlo sa udeje na Slovensku zelená transformácia. Navyše sú pripravení pomáhať a spolupracovať. NECP je základným nástrojom, ktorý umožňujú prechod na čistú energiu a mal by poskytovať slovenskému priemyslu istotu investícií.

5

Domácnosti a energetická chudoba by mali byť prioritou. NECP sa komplexne sústreďí na všetky sektory, ale pre dosiahnutie aj čiastkových cieľov do roku 2030 je potrebné určiť si priority. Je dôležité prijať opatrenia pre sociálne zraniteľné skupiny a cielene alokovať verejnú podporu. Budovanie dôvery a stability dotácií je nevyhnutným predpokladom k úspešnému prechodu na uhlíkovú neutralitu a modernizáciu energetiky.

¹ <https://www.mhsr.sk/uploads/files/zsrwR58V.pdf>

² <https://www.mhsr.sk/uploads/files/zsrwR58V.pdf>

³ Podľa § 88 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a .o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov MH SR zodpovedá za vypracovanie energetickej politiky na obdobie minimálne 20 rokov a za jej aktualizáciu v päťročnom cykle.

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1999&from=SK>, Článok 24

⁵ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-11-2023-INIT/sk/pdf>

⁶ Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo dopravy SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo školstva SR, Ministerstvo zdravotníctva SR

⁷ <https://klimatickainiciativa.sk/moznosti-slovenska-a-zdroje-financovania-klimatickych-opatreni-v-rokoch-2020-2032/>



European
Climate
Foundation

**Tento dokument vznikol
vd'aka podpore European
Climate Foundation.**



Slovenská
klimatická
iniciatíva

Slovenská klimatická iniciatíva je združenie, ktoré spája mimovládne organizácie, akademickú obec a podnikateľský sektor. Naším cieľom je prinášať konkrétne a odborné riešenia na dosiahnutie udržateľnej ekonomiky s ohľadom na efektívne opatrenia udržateľnosti v oblasti energetiky. Princípy, ktoré prispievajú k zmierneniu klimatickej zmeny by mali byť aplikované v rámci každej novej, či existujúcej verejnej politiky.

www.klimatickainiciativa.sk